

บันทึก

เรื่อง การรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียม

การสื่อสารแห่งประเทศไทย ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กสท. ๖๐๓ วต. (ก)/ ๓๔๓๓ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องจาก ปรากฏว่ามีสถานีโทรทัศน์ต่างๆ รับสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมด้วยเครื่อง อุปกรณ์ของสถานีโทรทัศน์ แล้วนำไปแพร่ภาพและเสียงทางวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งโทรทัศน์รวม การเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย (ทรท.) ได้รับสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมด้วย เครื่องอุปกรณ์ของสถานีโทรทัศน์ในเครือ ทรท.เอง แล้วนำไปแพร่ภาพและเสียงทางวิทยุโทรทัศน์ ของสถานีโทรทัศน์ในเครือ ทรท.โดยไม่ใช้บริการจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) และไม่ เสียค่าธรรมเนียมและค่าบริการให้แก่ กสท.

ในการรับสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมของ ทรท. แต่เดิมได้ ใช้บริการรับสัญญาณข่าวต่างประเทศผ่านดาวเทียมจาก กสท. มาตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๒๕ ผ่าน เครื่องอุปกรณ์สถานีดาวเทียมทางสถานีคมนาคมภาคพื้นดินผ่านดาวเทียมศรีราชา ซึ่งรับสัญญาณ โทรทัศน์ผ่านดาวเทียมทางมหาสมุทรแปซิฟิกแล้วส่งสัญญาณมาที่สถานีไมโครเวฟบนยอดตึก อาคารที่ทำการไปรษณีย์กลาง บางรัก โดยเจ้าหน้าที่ของสถานีโทรทัศน์แต่ละสถานีจะทำการบันทึก เทปนำไปออกอากาศ หรือบางสถานีอาจติดตั้งอุปกรณ์ไมโครเวฟ ณ สถานีไมโครเวฟบางรัก ดังกล่าวส่งสัญญาณไปที่สถานีเพื่อออกอากาศต่อไป แต่ต่อมา ทรท.ได้มีหนังสือ ที่ ทรท. ๓๗๒/ ๒๕๓๗ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๗ ถึง กสท. แจ้งความประสงค์ที่จะรับข่าวต่างประเทศจาก สำนักข่าวรอยเตอร์ผ่านดาวเทียม ซึ่งสามารถรับได้ด้วยเครื่องมือของสถานีโทรทัศน์ในเครือของ ทรท. เอง และขอให้ กสท. คิดค่าธรรมเนียมแบบเหมาเป็นรายปี ซึ่ง กสท. ได้มีหนังสือ ที่ กสท. ๖๐๘ (ผ) /๑๕๐๒๐ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ แจ้งจำนวนค่าธรรมเนียมเป็นเงินปีละ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่ ทรท. ได้มีหนังสือ ที่ ทรท. ๓๗๖/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๘ แจ้งขอยกเลิกการใช้บริการดาวเทียม เนื่องจากสถานีโทรทัศน์เครือ ทรท. สามารถรับสัญญาณ ดังกล่าวได้ด้วยตนเองแล้ว และได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๘ ขอให้ กสท. ชี้แจง รายละเอียดการคิดค่าธรรมเนียมรายปีดังกล่าวด้วยเนื่องจากข้อใจในการที่ต้องจ่ายค่าผ่านน่าน พ้าแก่ กสท. ซึ่ง กสท. ได้มีหนังสือ ที่ กสท. ๖๐๘ (ผ)/๑๑๘๓ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ แจ้ง ไปยัง ทรท. ว่าสัญญาณโทรทัศน์ในการรับข่าวต่างประเทศที่รับลงมาจากดาวเทียมก่อนเข้า Studio ถือเป็นการรับสัญญาณโทรคมนาคมระหว่างประเทศที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ในการให้บริการ โทรคมนาคมของ กสท.ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๗ และมาตรา ๑๐ ซึ่งเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากการขออนุญาตตั้งสถานีวิทยุคมนาคมเพื่อรับข่าว จากกรมไปรษณีย์โทรเลขตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เนื่องจากการรับ สัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเป็นการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ภาพ

และเสียง ซึ่งสามารถเข้าใจความหมายได้ด้วยคลื่นแอสแตเซียน ตามความหมายของ “วิทยุคมนาคม” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ ซึ่งนอกจากผู้รับสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมจะต้องได้รับอนุญาตและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ความถี่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ แล้ว สัญญาณโทรทัศน์ดังกล่าวยังเป็นการส่งข้อมูลภาพและเสียงซึ่งเป็นข่าวอย่างใด ๆ ที่ส่งถึงกันทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ตามความหมายของคำว่า “ข่าวสาร” ตามมาตรา ๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ด้วย ซึ่งอำนาจสิทธิขาดที่จะตั้ง บำรุง และทำการโทรเลขและโทรศัพท์ภายในราชอาณาจักรเป็นของรัฐบาลที่มอบไว้แก่ กสท. ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ฯ ประกอบกับมาตรา ๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทยฯ ดังนั้น การรับสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมจึงเป็นกิจการโทรคมนาคม ซึ่งเป็นอำนาจของ กสท. ทั้งตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทยฯ และพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ฯ

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยให้ความเห็นไว้ว่าเป็นบริการนำส่งสัญญาณโดยคลื่นแอสแตเซียน ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ความถี่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ รวมทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรมไปรษณีย์โทรเลข และ กสท. ในการให้บริการวิทยุโทรศัพท์ระบบรวงผึ้ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจการโทรคมนาคม คณะกรรมการกฤษฎีกาก็ให้ความเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของกรมไปรษณีย์โทรเลขตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ เป็นอำนาจการอนุญาตเกี่ยวกับการทำ มี ใช้ นำเข้า นำออก หรือตั้งสถานวิทยุคมนาคม และมีอำนาจในการควบคุมและกำหนดการใช้ความถี่คลื่นของสถานวิทยุคมนาคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ในฐานะของผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล (Regulator) ส่วนการดำเนินการกิจการวิทยุโทรศัพท์คงเป็นอำนาจหน้าที่ในส่วนของการจัดการโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และ กสท. ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในฐานะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ (Operator) โดยที่บริการวิทยุโทรศัพท์ระบบรวงผึ้งเป็นส่วนหนึ่งของกิจการโทรคมนาคม การรับส่งสัญญาณในกิจการโทรคมนาคมซึ่งรวมถึงการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมนอกจากจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมไปรษณีย์โทรเลขในการตั้งสถานวิทยุคมนาคมแล้วจะต้องใช้บริการหรือทำความตกลงกับ กสท. ในการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศ ซึ่งกรมไปรษณีย์โทรเลขก็ได้แจ้งไว้ชัดเจนแล้ว

กสท. จึงขอหารือว่า

๑. การรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ต่างประเทศผ่านดาวเทียมเป็นการรับส่งสัญญาณโทรคมนาคมระหว่างประเทศซึ่งเป็นกิจการโทรคมนาคมที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กสท. ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทยฯ และเป็นการส่งข้อมูลภาพและเสียงซึ่งเป็นข่าวอย่างใด ๆ ซึ่งส่งถึงกันทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ตามคำนิยามว่า “ข่าวสาร” ตามความในมาตรา ๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ฯ ซึ่ง กสท. มีสิทธิและหน้าที่แต่ผู้เดียวในอันที่จะรับ เก็บ ส่ง และส่งมอบข่าวสารและกระทำการงานอย่างอื่นทุกอย่างอันเกี่ยวแก่การโทรเลขหรือโทรศัพท์ตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ (๓) หรือไม่

๒. ถ้าหากการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมอยู่ในอำนาจ

หน้าที่ของ กสท. และ กสท. มีสิทธิและหน้าที่แต่ผู้เดียวตาม ๑ ดังนั้น ทรท.และสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ จึงไม่มีสิทธิรับสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเพื่อการแพร่ภาพและเสียงโดยตรง โดยจะต้องใช้บริการของ กสท. หรือได้รับอนุญาตจาก กสท. และจะต้องชำระค่าบริการและค่าธรรมเนียมให้แก่ กสท. ตามที่พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทยฯ และพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ฯ ได้ให้อำนาจไว้หรือไม่

ในการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ในเรื่องนี้ ได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทน กสท. ผู้แทนกรมไปรษณีย์โทรเลข ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ และผู้แทนองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย(อ.ส.ม.ท.) เพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า แต่เดิมมีแต่เฉพาะ กสท. เท่านั้นที่มีอุปกรณ์ที่มีขีดความสามารถในการรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศที่ถ่ายทอดผ่านดาวเทียมได้ เนื่องจากยังมีข้อจำกัดทั้งในด้านขนาดของจานรับสัญญาณที่มีขนาดใหญ่และราคาแพง ประกอบกับดาวเทียมที่ให้บริการก็มีจำนวนน้อยมาก ต่อมาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านนี้ให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ทำให้จานรับสัญญาณดาวเทียมมีขนาดเล็กลง ราคาถูกลง และมีการเพิ่มจำนวนดาวเทียมให้มากขึ้นด้วย ซึ่งมีผลให้บุคคลทั่วไปสามารถจัดหาอุปกรณ์ในการรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดผ่านดาวเทียมไว้ใช้สอยในบ้านเรือนของตนเองได้ อย่างไรก็ดี ตามปกติแล้วบุคคลที่ประสงค์จะตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมจะต้องได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ เสียก่อน แต่ถ้าเป็นการติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมเพื่อการรับชมในครัวเรือนของผู้ติดตั้งโดยเฉพาะ และมีได้มีการนำสัญญาณไปใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ก็ได้รับยกเว้นให้ติดตั้งได้โดยไม่ต้องขออนุญาต ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ส่วนกรณีที่ประสงค์จะนำสัญญาณไปใช้ในเชิงพาณิชย์ก็ยังคงขออนุญาต ซึ่งในปัจจุบันก็มีการอนุญาตให้ติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมในลักษณะนี้เป็นจำนวนหลายราย รวมทั้ง กสท. ด้วย

สำหรับกรณีที่เป็นปัญหาตามข้อหารือของ กสท. ในครั้งนี้ ปรากฏตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมไปรษณีย์โทรเลขและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องว่า กรมไปรษณีย์โทรเลขได้ออกใบอนุญาตให้ อ.ส.ม.ท. ตั้งสถานีดาวเทียมภาคพื้นดินเพื่อส่งสัญญาณเสียงและภาพโทรทัศน์ และอนุญาตให้ตั้งสถานีรับสัญญาณดาวเทียมภาคพื้นดินประจำที่ จำนวน ๑ สถานี โดยใช้ความถี่วิทยุย่าน C-Band และ Ku-Band เพื่อรับสัญญาณโทรทัศน์และเสียงจากดาวเทียม APSTAR โดยมีเงื่อนไขให้รับสัญญาณดาวเทียมเฉพาะรายการที่ อ.ส.ม.ท. ได้รับสิทธิโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้วเท่านั้น^๑ รวมทั้งอนุญาตให้ อ.ส.ม.ท. ตั้งเครือข่ายสื่อสารดาวเทียมเพื่อถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์และเสียงใช้ความถี่วิทยุย่าน C-Band และ Ku-Band ซึ่งมีสถานีวิทยุคมนาคมภาคพื้นดินเคลื่อนที่จำนวน ๗ สถานี และสถานีวิทยุคมนาคมภาคพื้นดินประจำที่จำนวน ๑ สถานี โดยให้ใช้งานในลักษณะ Satellite News Gathering (SNG) ในกิจการของ อ.ส.ม.ท. เท่านั้น ห้าม

^๑ หนังสือกรมไปรษณีย์โทรเลข ที่ คค ๐๗๐๔ (ถ)/๔๓๗๓ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๘ ถึง อ.ส.ม.ท.

นำไปใช้เพื่อให้บริการ และในกรณีที่ใช้งานระหว่างประเทศให้ทำความตกลงกับ กสท.ก่อน และต้องได้รับอนุญาตจากกรมไปรษณีย์โทรเลขก่อนจึงจะดำเนินการดังกล่าวได้^๒ นอกจากนั้น กรมไปรษณีย์โทรเลขได้อนุญาตให้บริษัทยูนิเท็ด บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ตั้ง สถานีวิทยุคมนาคมร่วมข่ายสื่อสารของ อ.ส.ม.ท. เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการโทรทัศน์ระบบ บอกรับเป็นสมาชิก และอนุญาตให้บริษัทดังกล่าวรับข่าววิทยุคมนาคมต่างประเทศเพื่อการโฆษณา ได้ โดยมีเงื่อนไขให้รับรายการต่างประเทศจากดาวเทียมตามที่กำหนดและเฉพาะรายการที่ได้รับ สิทธิโดยถูกต้องเท่านั้น การนำรายการที่ได้รับไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นใดต้องได้รับอนุญาตจากผู้ที่ เกี่ยวข้องและต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องด้วย^๓ การอนุญาตดังกล่าวข้างต้น เป็นการอนุญาตโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ ส่วนการรับข่าววิทยุคมนาคม เพื่อการโฆษณาของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ นั้น ปรากฏว่ากรมไปรษณีย์โทรเลขได้ออกใบอนุญาต ให้แก่บริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด (สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗) เพียงราย เดียวเท่านั้น แต่ผู้แทน กสท.ชี้แจงว่า อ.ส.ม.ท.ได้ใช้งานรับสัญญาณดาวเทียมเพื่อการอย่างอื่น นอกเหนือไปจากที่ได้รับอนุญาตด้วย เช่น การถ่ายทอดรายการแข่งขันฟุตบอลจากต่างประเทศ เป็นต้น รวมทั้งยินยอมให้บุคคลอื่นใช้งานรับสัญญาณดาวเทียมนั้นด้วย และในกรณีนี้ กสท.เห็น ว่า การรับข่าวจากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเป็นกิจการโทรคมนาคมที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กสท. ที่ทำได้แต่ผู้เดียว ดังนั้น แม้ว่ากรมไปรษณีย์โทรเลขจะอนุญาตให้ อ.ส.ม.ท.ตั้งงานรับ สัญญาณดาวเทียมเพื่อรับข่าวจากต่างประเทศได้ก็ตาม แต่ในการอนุญาตนั้น กสท. เห็นว่า กรมไปรษณีย์โทรเลขจะต้องกำหนดเป็นเงื่อนไขเพื่อให้ อ.ส.ม.ท.ต้องขออนุญาตจาก กสท.เพื่อ การรับข่าวจากต่างประเทศนั้นด้วย และกรมไปรษณีย์โทรเลขก็เคยกำหนดเงื่อนไขเช่นนี้ไว้แล้ว ซึ่ง ผู้แทนกรมไปรษณีย์โทรเลขชี้แจงว่า กรมไปรษณีย์โทรเลขเคยกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวเฉพาะการ อนุญาตให้ตั้งสถานีวิทยุคมนาคมภาคพื้นดินเคลื่อนที่ (รถถ่ายทอด) เท่านั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาข้อหารือของ กสท. ประกอบ กับบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องและคำชี้แจงของผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ การรับส่งสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเป็นการ รับส่งข่าวสารที่ส่งถึงกันทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ หรือเป็นกิจการโทรคมนาคมที่อยู่ในอำนาจ หน้าที่ของ กสท. ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือไม่

เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ปรากฏว่า กสท. จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ มีวัตถุประสงค์หลัก ประการหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗^๔ คือ เพื่อดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการ

^๒ หนังสือกรมไปรษณีย์โทรเลข ที่ คค ๐๗๐๔ (ถ)/๖๙๑๕ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๔ ถึง อ.ส.ม.ท.

^๓ หนังสือกรมไปรษณีย์โทรเลข ที่ คค ๐๗๐๔ (ถว.๒)/๕๓๔๗ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๑ ถึง อ.ส.ม.ท.

^๔ มาตรา ๗ ให้จัดตั้งการสื่อสารขึ้น เรียกว่า “การสื่อสารแห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์

โทรคมนาคม ดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวกับกิจการโทรคมนาคม และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการโทรคมนาคม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคลอื่นโดยเฉพาะ โดย กสท. ได้รับโอนสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของกรมไปรษณีย์โทรเลขในส่วนที่ว่าด้วยการให้บริการและการปฏิบัติการด้านโทรคมนาคมมาเป็นของ กสท. ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๑๖^๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว รวมทั้งได้รับโอนอำนาจสิทธิขาดของกรมไปรษณีย์โทรเลขตามมาตรา ๕^๖ และมาตรา ๖^๗ แห่งพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาเป็นของ กสท. ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๔ (๒)^๘ แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทยฯ แต่โดยที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้บริการโทรศัพท์ได้ตกไปเป็น

เพื่อดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน และดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวกับกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคลอื่นโดยเฉพาะ

^๕ มาตรา ๑๖ ให้การสื่อสารแห่งประเทศไทยได้รับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลขในส่วนที่ว่าด้วยการให้บริการและการปฏิบัติการด้านไปรษณีย์และโทรคมนาคม

^๖ มาตรา ๕ รัฐบาลทรงไว้ซึ่งอำนาจสิทธิขาดที่จะตั้ง บำรุงและทำการโทรเลขและโทรศัพท์ภายในราชอาณาจักรไทย

อำนาจนี้ท่านมอบหมายให้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลข

^๗ มาตรา ๖ ภายในราชอาณาจักรไทย ให้กรมไปรษณีย์โทรเลขมีสิทธิและหน้าที่แต่ผู้เดียวในอันที่จะ

(๑) ตั้งทำและบำรุงที่ทำกาโทรเลขและโทรศัพท์ในตำบลใด ๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร

(๒) ตั้งเสาและขึงสายลวด หรือวางสายลวด หรือสายลวดใหญ่ใต้ดินหรือใต้น้ำหรือทำกิจการอย่างอื่นเพื่อการคมนาคมทางโทรเลขหรือโทรศัพท์

(๓) รับ เก็บ ส่ง และส่งมอบข่าวสารและกระทำการงานอย่างอื่นทุกอย่างอันเกี่ยวแก่การโทรเลขหรือโทรศัพท์ตามระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง และกฎที่รัฐมนตรีได้ตั้งขึ้น

^๘ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ พระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และบรรดากฎหมายและข้อบังคับที่ได้ออกตามพระราชบัญญัตินั้นในส่วนที่ว่าด้วยการไปรษณีย์และการโทรคมนาคมให้คงใช้บังคับต่อไป ทั้งนี้ เทานี้ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

เพื่อประโยชน์แห่งการนำพระราชบัญญัติและกฎข้อบังคับดังกล่าวในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับให้คำบางคำในพระราชบัญญัติ กฎ และข้อบังคับนั้นมีความหมายดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ในพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พุทธศักราช ๒๔๗๗

คำว่า “กรม” และ “กรมไปรษณีย์โทรเลข” ในมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๓๔ ให้หมายความว่า “การสื่อสารแห่งประเทศไทย”

คำว่า “รัฐบาล” ในมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ ให้หมายความว่า “การสื่อสารแห่งประเทศไทย”

ฯลฯ

ฯลฯ

กิจการผูกขาดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การโทรศัพท์แล้วตามมาตรา ๖^๙ และมาตรา ๑๖^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๗ ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของกรมไปรษณีย์โทรเลขตามพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ที่โอนไปเป็นของ กสท.จึงมีแต่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการโทรเลขเพียงอย่างเดียว

สำหรับการรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเพื่อถ่ายทอดออกอากาศอีกทอดหนึ่งของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ตามข้อหาหรือของ กสท.ในกรณีนี้ จะเห็นได้ว่า สัญญาณวิทยุโทรทัศน์ที่ส่งมานั้นเป็นสัญญาณที่แพร่กระจายมาในบรรยากาศ และการถ่ายทอดออกอากาศไปอีกทอดหนึ่งก็เป็นการแพร่กระจายไปในบรรยากาศในลักษณะเดียวกัน การรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมจึงเข้าลักษณะเป็นการรับข่าววิทยุคมนาคมอันอยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ ตามความหมายของคำว่า “วิทยุคมนาคม” ในมาตรา ๔^{๑๑} บุคคลใดที่ประสงค์จะติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมเพื่อรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียม ตามปกติแล้วก็ต้องได้รับอนุญาตให้ตั้งสถานีวิทยุคมนาคมตามมาตรา ๑๑^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ เสียก่อน เนื่องจากการติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมนั้นเข้าลักษณะเป็นการตั้งสถานีวิทยุคมนาคมตามความหมายของคำว่า “สถานีวิทยุคมนาคม” ในมาตรา ๔^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และในกรณีที่เป็นการรับสัญญาณวิทยุ

^๙ มาตรา ๖ ให้จัดตั้งองค์การขึ้นองค์การหนึ่ง เรียกว่า “องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการโทรศัพท์ เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน และดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวกับกิจการโทรศัพท์และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่อง ใกล้เคียงกับหรือเป็นประโยชน์แก่กิจการโทรศัพท์

^{๑๐} มาตรา ๑๖ ให้องค์การโทรศัพท์ได้รับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลข ในส่วนที่ว่าด้วยการโทรศัพท์

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การตั้ง ทำ หรือบำรุงการโทรศัพท์ของกระทรวงกลาโหมที่ใช้ในราชการทหารโดยเฉพาะ

^{๑๑} มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“วิทยุคมนาคม” หมายความว่า การส่ง หรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณตัวหนังสือ ภาพ และเสียงหรือการอื่นใดซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้ด้วยคลื่นแอสตรเซียน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒} มาตรา ๑๑ ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งสถานีวิทยุคมนาคม เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้สถานีวิทยุคมนาคมที่ใช้ในกิจการบางประเภทได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง

^{๑๓} มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“สถานีวิทยุคมนาคม” หมายความว่า ที่ส่งวิทยุคมนาคม ที่รับวิทยุคมนาคมหรือที่ส่งและรับวิทยุคมนาคม

โทรทัศน์นั้นมาเพื่อการโฆษณา ก็จะต้องได้รับใบอนุญาตให้รับข่าววิทยุคมนาคมตามมาตรา ๘^{๙๔} แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในวรรคสี่ของมาตรา ๑๑^{๙๕} ดังกล่าวข้างต้น ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้สถานีวิทยุคมนาคมบางประเภทได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับอนุญาตให้ตั้งสถานีวิทยุคมนาคมได้ ซึ่งก็ได้มีการออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ โดยมีข้อกำหนดในข้อ ๕ (๒)^{๙๖} ให้สถานีรับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (TVRO) เพื่อการรับชมโดยเฉพาะ ซึ่งมีได้มีการนำสัญญาณไปใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับอนุญาตตั้งสถานีวิทยุคมนาคม กรณีจึงเห็นได้ว่า การติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมเพื่อรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียม เป็นกิจการที่บุคคลใด ๆ ก็สามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ เพียงแต่ถ้าเป็นการรับมาเพื่อนำสัญญาณไปใช้ในเชิงพาณิชย์หรือเพื่อการโฆษณา ก็จะต้องได้รับใบอนุญาตให้ตั้งสถานีวิทยุคมนาคมและใบอนุญาตให้รับข่าววิทยุคมนาคมต่างประเทศเพื่อการโฆษณาด้วย และข้อเท็จจริงก็ปรากฏตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมไปรษณีย์โทรเลขด้วยการติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมของ กสท. ก็ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ ดังนั้น เมื่อบุคคลใด ๆ ก็สามารถติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมเพื่อรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมได้เช่นเดียวกับ กสท. การรับสัญญาณดังกล่าวจึงไม่ใช่กิจการที่อยู่ในอำนาจของ กสท. ที่จะดำเนินการได้แต่ผู้เดียวแต่อย่างใด ถ้าบุคคลใดใช้บริการของ กสท. ในการรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียม กสท. ก็ย่อมมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการใช้บริการนั้นได้

ส่วนการถ่ายทอดออกอากาศไปอีกทอดหนึ่งดังกล่าวนั้น ก็เข้าลักษณะเป็นการส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนอันอยู่ในบังคับแห่งกฎหมายอีกฉบับหนึ่งคือ พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฯ ตามมาตรา ๕^{๙๗} ประกอบกับนิยามคำว่า

ฯล๑

ฯล๑

๙๔ มาตรา ๘ ห้ามมิให้ผู้ใดรับข่าววิทยุคมนาคมต่างประเทศเพื่อการโฆษณา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

๙๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๒), ข้างต้น

๙๖ ข้อ ๕ ให้สถานีวิทยุคมนาคมที่ใช้ในกิจการดังต่อไปนี้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาตตั้งสถานีวิทยุคมนาคม

ฯล๑

ฯล๑

(๒) สถานีรับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (TVRO) เพื่อการรับชมโดยเฉพาะซึ่งมิได้มีการนำสัญญาณไปใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

ฯล๑

ฯล๑

๙๗ มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งวิทยุกระจายเสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

ฯล๑

ฯล๑

“วิทยุโทรทัศน์” ในมาตรา ๓^{๙๔} แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งบุคคลใด ๆ ที่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฯ ก็สามารถดำเนินบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ได้ กรณีจึงไม่ใช่กิจการที่อยู่ในอำนาจของ กสท. ที่จะดำเนินการได้แต่ผู้เดียวเช่นกัน

อนึ่ง ในปัญหาว่าการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเป็นการรับส่ง “ข่าวสาร” ที่ส่งถึงกันทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ตามนัยที่ระบุไว้ในมาตรา ๔ (๔)^{๙๕} แห่งพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ฯ หรือไม่นั้น เมื่อได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเป็นกิจการที่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคมฯ และพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฯ การรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ดังกล่าวจึงไม่ใช่การรับส่ง “ข่าวสาร” ตามความหมายของพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ฯ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การรับส่งสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมตามข้อหาหรือของ กสท. นี้ จึงมิได้เป็นสิทธิหรือหน้าที่ของ กสท. ที่จะผูกขาดการดำเนินการได้แต่ผู้เดียวแต่อย่างใด

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก อ.ส.ม.ท.มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอันเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับ กสท. หากคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการประสานงานโดยร่วมมือกันระหว่างรัฐวิสาหกิจดังกล่าวเพื่อให้ อ.ส.ม.ท.ใช้บริการของ กสท. ในการรับข่าววิทยุคมนาคมต่างประเทศเพื่อการโฆษณาหรือให้บริการอื่นใด อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่รัฐวิสาหกิจทั้งสองแห่งนั้นและประชาชนทั่วไปเป็นส่วนรวม คณะรัฐมนตรีก็อาจมอบนโยบายให้รัฐวิสาหกิจทั้งสองแห่งรับไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้

ประเด็นที่ ๒ ทรท. และสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ จะต้องใช้บริการของ กสท. หรือได้รับอนุญาตจาก กสท. ในการรับสัญญาณโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเพื่อการแพร่ภาพและเสียงโดยตรง และจะต้องชำระค่าบริการและค่าธรรมเนียมให้แก่ กสท. หรือไม่

เมื่อได้วินิจฉัยไว้ในประเด็นที่ ๑ แล้วว่า การรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียมเพื่อถ่ายทอดออกอากาศอีกทอดหนึ่งนั้น ไม่ใช่กิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กสท. แต่ผู้เดียว ทรท. และสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ จึงไม่ถูกบังคับให้ต้องใช้บริการของ กสท. หรือได้รับอนุญาตจาก กสท. เพื่อการนี้แต่อย่างใด แต่หากมีการใช้บริการของ กสท.

^{๙๔} มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“วิทยุโทรทัศน์” หมายความว่า การส่งหรือการรับภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวในลักษณะไม่ถาวรด้วยคลื่นแฮตเซียน ไม่ว่าโดยวิธีการแพร่กระจายไปในบรรยากาศ หรือโดยวิธีการใช้สายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า หรือทั้งสองวิธีการรวมกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๙๕} มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าข้อความใดมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) “ข่าวสาร” หมายความว่า ข่าวอย่างใด ๆ ซึ่งส่งถึงกันทางโทรเลขหรือโทรศัพท์หรือที่ยื่นต่อพนักงานโทรเลขหรือโทรศัพท์เพื่อให้ส่งทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ หรือเพื่อให้ส่งมอบ

ฯลฯ

ฯลฯ

ผู้ให้บริการที่ย่อมต้องชำระค่าบริการและค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่พึงมีให้แก่ กสท.ด้วย

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

รองเลขาธิการ ฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๓